

2019

Natuurtoets

Woonservice

131 Woningen in de Provincies Drenthe en Groningen

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk
0513-435024
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Natuurtoets Woonservice 131 Woningen in de Provincies Drenthe en Groningen

Gorredijk, oktober 2019

In opdracht van:
Woonservice

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:

Autorisatie:

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2019). Natuurtoets Woonservice/ 131 Woningen in de Provincies Drenthe en Groningen. Rapport 19153.
Bureau FaunaX, Gorredijk.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	3
1.3	Onderzoeksopzet	3
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	4
2	RESULTATEN QUICKSCAN	6
2.1	Flora.....	6
2.2	Vogels	7
2.2.1	Jaarrond beschermde vogelnesten	7
2.2.2	Overige (broed)vogelsoorten.....	7
2.3	Zoogdieren	7
2.3.1	Vleermuizen	7
2.3.2	Overige zoogdieren.....	8
2.4	Reptielen.....	9
2.5	Amfibieën	9
2.6	Vissen	10
2.7	Ongewervelden	10
2.8	Gebiedsbescherming.....	10
2.8.1	Stikstofgevoeligheid.....	11
2.9	Houtopstanden	11
3	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	12
3.1	Overzicht beschermde soorten	12
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	12
3.2.1	Algemene broedvogels	12
3.2.2	Jaarrond beschermde nesten (huismus)	12
3.2.3	Jaarrond beschermde nesten (gierzwaluw).....	13
3.2.4	Vleermuizen (verblijfplaatsen)	13
3.2.5	Steenmarter	13
3.2.6	Zorgplicht	13
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	13
4	LITERATUUR EN BRONNEN.....	14
BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING		
	Wnb Soortbescherming.....	- 1 -
	Vogels en verstoring	- 1 -
	Vrijgestelde soorten provincies Groningen & Drenthe	- 1 -
	Voorwaarden vrijstellingen	- 2 -

Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 3 -
Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -
Natura 2000-gebieden	- 3 -
Wnb Houtopstanden.....	- 3 -
NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 4 -
BIJLAGE II Overzicht plangebieden en bijbehorende categorieën	- 5 -

1. INLEIDING

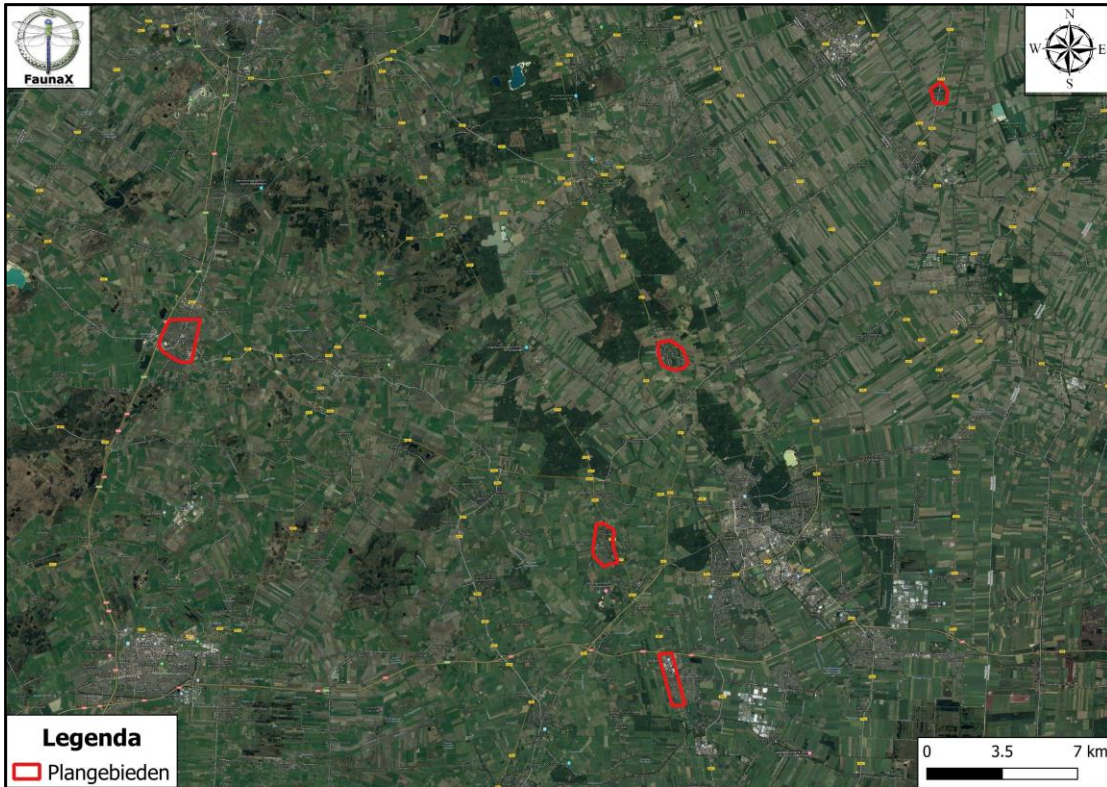
1.1 Aanleiding

Men is voornemens een 131-tal woningen verdeeld over vijf plaatsen in de provincies Drenthe en Groningen te slopen of grootschalig te verbeteren. Het betreft hierbij de plaatsen Beilen, Mussel, Odoorn, Sleen en Veenoord. In deze plaatsen betreft het planvoornemen de volgende adressen:

Beilen	Acacialaan 9 t/m 29 (oneven) Acacialaan 8 t/m 30 (even) Torenlaan 16, 18, 24, 26, 28 & 30 Gruttolaan 13 t/m 35 (oneven) Gruttolaan 54, 56 & 58 De Grote Driestraat 2 t/m 28 (even) Grote Drift 13 t/m 27 (oneven) Grote Drift 41 & 43 Havenstraat 22, 24 Molenstraat 48, 50, 52 & 54 Randweg 1 t/m 41 (oneven)
Mussel	Musselweg 35a, 35b, 35c, 35d, 35f & 35h
Odoorn	Andries Diepenbrugweg 7 t/m 17 (oneven)
Sleen	Drostenstraat 53, 55 Broekveldstraat 16 t/m 26 (even) Ter Borghstraat 2 t/m 12 (even)
Veenoord	Burgemeester Gratamaplein 2 t/m 20 (even)

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving. Voor meer informatie over de Wet natuurbescherming en de handelwijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische quickscan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenomen plannen op deze waarden.

Figuur 1.1. De omgeving van de plangebieden (Bron: Woonservice).

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Woonservice heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (*expert judgement*). Een ecologische quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op vrijdag 27 september en vrijdag 4 oktober 2019 en vond plaats onder regenachtige weersomstandigheden (gemiddeld 12C, windkracht 3, geheel bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur, ganzengedooggebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

De plangebieden bestaan uit 131 woningen verdeeld over vijf plaatsen in de provincies Groningen en Drenthe. Het betreft hierbij de plaatsen Beilen, Mussel, Odoorn, Sleen en Veenoord. De omgeving van de plangebieden wordt gekenmerkt door de bebouwde kom van de desbetreffende plaats en agrarisch gebied doorkruist door bomenlanen en sloten.

Het planvoornemen bestaat uit de sloop of grootschalige verbetering van de 131 woningen binnen de plangebieden verdeeld over Drenthe en Groningen. Doordat deze quickscan een veelheid aan woningen betreft, zijn er een aantal beschermde diersoorten dan wel diergroepen die in grotere mate in beeld komen. Deze groep bestaat uit de huismus, de gierzwaluw en diverse soorten vleermuizen (waarvan voornamelijk de laatvlieger, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis).

Om de overzichtelijkheid van deze quickscan te waarborgen zijn de 131 woningen binnen de plangebieden opgedeeld in drie categorieën. Hierbij is het van belang te vermelden dat Musselweg 35a, 35b, 35c, 35d, 35f en 35h als één gebouw binnen deze categorieën zijn opgenomen, doordat dit appartementen in één gebouw betreffen. Voor wat betreft de woningen per categorie wordt gerefereerd naar de bijgeleverde tabel (Bijlage II). Ecologische waarde is hierbij als leidraad gebruikt. De categorieën worden hieronder beschreven:

Categorie 1: Dit betreffen woningen welke niet beschikken over een pannendak met gegolfde dakpannen, noch over gegolfde dakplaten. De woningen binnen deze categorie beschikken over een vlak dak waardoor de aanwezigheid van nestlocaties van huismussen en gierzwaluwen kunnen worden uitgesloten. Deze woningen zijn in de regel alleen geschikt voor vleermuizen. Soorten als de gewone dwergvleermuis staan er namelijk om bekend ook stootvoegen te gebruiken als doorgang tot de spouwmuur, om deze vervolgens als verblijfplaats te gebruiken.

Categorie 2: Dit betreffen lage woningen, vaak zonder zolder, met een pannendak met gegolfde dakpannen. Vanwege de geringe hoogte kan de aanwezigheid van nestlocaties van de gierzwaluw op voorhand worden uitgesloten. Alhoewel gierzwaluwen bij uitzondering in lagere objecten tot broeden kunnen komen, leert de ervaring dat er voor hogere woningen gekozen wordt, mits deze in de omgeving aanwezig zijn. Hier is in de omgeving van alle plangebieden sprake van.

De in het onderzoek betrokken woningen zijn wel geschikt voor huismussen en vleermuizen. Zo kan de huismus onder de onderste rij dakpannen, nokpannen of eventueel losliggende dakpannen tot broeden komen. Vleermuizen kunnen in deze woningen onder andere verblijven in spouwmuren, onder dakpannen en in de daklaag.

Categorie 3: Dit betreffen relatief hogere woningen, vaak met zolder, met een pannendak bestaande uit gegolfde dakpannen. Deze woningen zijn in de regel geschikt voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. De huismus kan in deze woningen tot broeden komen onder de onderste rij dakpannen, nokpannen en eventueel losliggende dakpannen. Gierzwaluwen maken voornamelijk gebruik van ruimtes onder gevel- en nokpannen en onder losliggende dakpannen. Het is belangrijk om te vermelden dat vogelschroot onder nokpannen vaak niet afdoende werkt om de aanwezigheid van nestlocaties van huismussen dan wel gierzwaluwen op voorhand uit te sluiten. Vleermuizen kunnen in deze woningen onder andere verblijven in spouwmuren, onder dakpannen en in de daklaag

Figuur 1.2. Het enige voorbeeld van woningen uit categorie 1 betreffen de woningen aan het Burgemeester Gratamaplein te Veenoord.

Figuur 1.3. Voorbeelden van woningen uit categorie 2. Van links naar rechts: Acaciastraat (even) te Beilen en Ter Borghstraat te Sleen.

Figuur 1.4. Voorbeelden van woningen uit categorie 3. V.l.b.n.r.o: Broekveldstraat te Sleen, De Grote Driestraat te Beilen, Molenstraat te Beilen en Randweg te Beilen.

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

De vegetatie binnen de plangebieden wordt vooral gevormd door de voor- en achtertuinen van de woningen. Naast gecultiveerde uitheemse (tuin)planten zijn er binnen de plangebieden soorten aangetroffen als Engels raaigras, grote brandnetel, paarse dovenetel, brede weegbree, paardenbloem, ooievaarsbek (spec.), straatgras, madeliefje, scherpe boterbloem en smalle weegbree. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, noch is het geschikte biotoop hiervoor aanwezig. De onder de Wnb beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen.

Figuur 2.1. Impressie van de flora in het plangebied met v.l.b.n.r.o.: madeliefje, paardenbloem, brede weegbree en grote brandnetel.

2.2 Vogels

2.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten of horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. De bomen binnen en vlak buiten de plangebieden zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten. Deze zijn echter niet aangetroffen. De aanwezigheid van jaarrond beschermde boomnesten kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

De plangebieden zijn tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten als gierzwaluw en huismus. Het voorkomen van nesten van deze soorten kan in de meerderheid van de woningen niet worden uitgesloten. In de bijgeleverde tabel in Bijlage II wordt weergegeven voor welke woningen dit geldt. Bij het behandelen van de verschillende categorieën (hoofdstuk 1.4) wordt beschreven op basis van welke eigenschappen is bepaald of woningen geschikt broedhabitat vormen voor deze soorten. Het is belangrijk om te vermelden dat de huismus, evenals territoriaal gedrag van deze soort, in diverse plangebieden is waargenomen. In Bijlage II wordt dit vermeld onder het kopje 'opmerkingen' als 'huismus roepend aanwezig'. Tevens is het belangrijk te vermelden dat het veldwerk heeft plaatsgevonden onder weersomstandigheden die niet geschikt zijn om territoria van huismussen in kaart te brengen (regenachtig weer). Ook is de periode van het jaar niet geschikt om dergelijke inventarisatie goed uit te voeren.

- Binnen diverse plangebieden zijn mogelijkheden tot broeden voor huismussen en gierzwaluwen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen hiervan kan niet op voorhand worden uitgesloten.

2.2.2 Overige (broed)vogelsoorten

Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten zijn de plangebieden ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens het broedproces. De plangebieden bieden mogelijkheden voor diverse soorten broedvogels. Zo kunnen algemene soorten als de merel of roodborst tot broeden komen in hagen binnen de plangebieden.

- Binnen en vlak buiten de plangebieden kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedseizoen.

2.3 Zoogdieren

2.3.1 Vleermuizen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. Omdat het plangebied uit 131 woningen bestaat, is dit een diergroep die de aandacht verdient. In de praktijk is het zo dat het voorkomen van vleermuizen in woningen zelden op voorhand kan worden uitgesloten. Uitzondering hierop vormen woningen zonder (gegolfd) dakpannen. Hoewel deze aanwezig zijn in de vorm van woningen in categorie 1 (hoofdstuk 1.4.), beschikken deze woningen over stootvoegen, waardoor de spouwmuur toegankelijk zijn (figuur 2.2). In hoofdstuk 1.4. wordt per categorie besproken waarom de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de plangebieden niet kan worden uitgesloten.

Binnen de plangebieden zijn geen bomen met holtes aangetroffen waarin vleermuizen kunnen verblijven. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen kan dan ook op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.2. Stootvoegen in de woningen aan het Burgemeester Gratamaplein te Veenoord.

Naast verblijfplaatsen van vleermuizen, kunnen ook vliegroutes en/of foerageergebieden van vleermuizen een beschermde status hebben als deze van essentieel belang zijn voor het in stand houden van een verblijfplaats. Als vliegroute worden, afhankelijk van de soort, waterlichamen, bosranden, bomenlanen of gebouwen gebruikt. Het is zeer aannemelijk dat de woningen in de verschillende plangebieden deels fungeren als onderdeel van een vliegroute. Rekening houdend met de aard van de werkzaamheden en alternatieven in de omgeving gaat het hier echter niet om essentiële en dus beschermde vliegroutes. De aanwezigheid van negatieve effecten op essentiële vliegroutes en/of foerageergebieden kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- Voor alle woningen binnen de plangebieden geldt dat het voorkomen van verblijfplaatsen niet op voorhand kan worden uitgesloten.
- Rekening houdend met de aard van de werkzaamheden kan de aanwezigheid van essentiële vliegroutes en/of foerageergebieden van vleermuizen op voorhand worden uitgesloten, omdat er in de omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn.

2.3.2 Overige zoogdieren

Het voorkomen van verblijfplaatsen van overige beschermde soorten zoogdieren, zoals de boommarter en de otter kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitateigenschappen.

Uitzondering hierop is de steenmarter. Van deze soort zijn tijdens het veldwerk geen sporen aangetroffen. Het is echter een feit dat dergelijke sporen gemakkelijk over het hoofd kunnen worden gezien, onder andere omdat het inspecteren van tuinen en schuren in de meeste situaties geen optie is. Binnen de plangebieden kunnen tevens lichter beschermde (vrijgestelde) zoogdiersoorten voorkomen, zoals de huisspitsmuis. Hoewel deze soorten voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld binnen de provincies Groningen en Drenthe, dient men zich wel te houden aan de voor deze soorten geldende zorgplicht.

- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van de steenmarter binnen de plangebieden kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van overige beschermde soorten zoogdieren kan op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied komen naar alle waarschijnlijkheid enkele lichter beschermde zoogdiersoorten zoals de huisspitsmuis voor. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.4 Reptielen

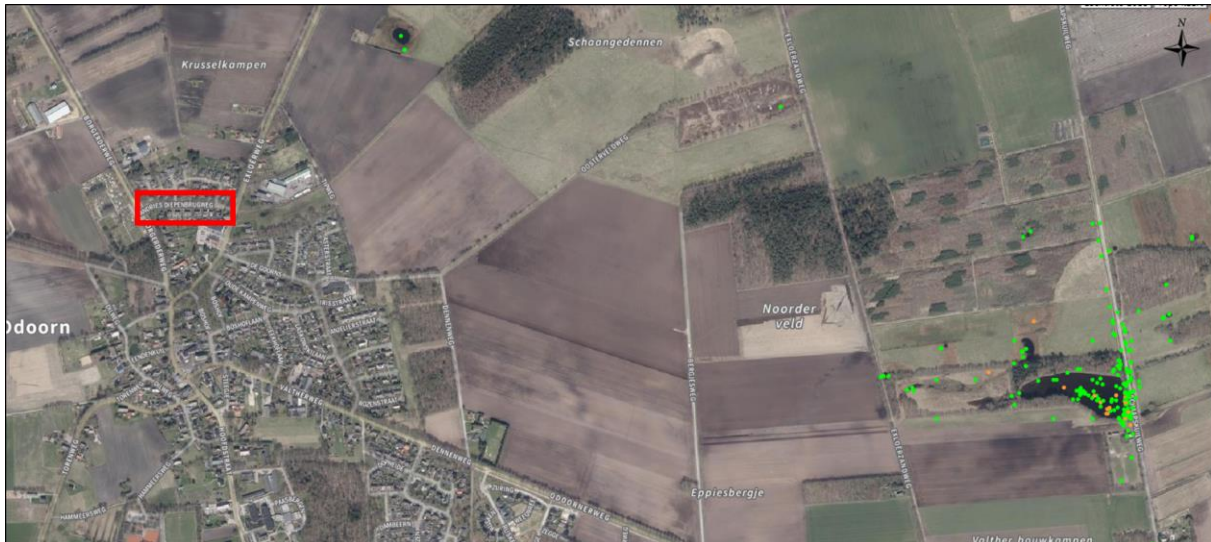
De aanwezigheid van alle in Nederland voorkomende reptielensoorten binnen de plangebieden kan op voorhand worden uitgesloten op basis van habitateigenschappen en verspreidingsgegevens (bron: NDFF).

- De aanwezigheid van reptielen binnen de plangebieden kan op voorhand worden uitgesloten op grond van verspreidingsgegevens en habitateigenschappen.

2.5 Amfibieën

Binnen de plangebieden kunnen verschillende amfibieënsoorten voorkomen. Deze soorten zijn vrijgesteld indien er sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen. Dit zijn soorten zoals de bruine kikker of gewone pad. Overigens betekent een vrijstelling geen vrijbrief voor het doden van dieren. Hier zijn enkele voorwaarden aan verbonden, waaronder de zorgplicht (zie bijlage I).

De aanwezigheid van zwaarder beschermde amfibieënsoorten kan op voorhand worden uitgesloten. Dit betreffen soorten als de poelkikker, heikikker en kamsalamander waarvan geen waarnemingen uit de omgeving van de plangebied bekend zijn (bron: NDFF), met uitzondering van de Andries Diepenbrugweg te Odoorn. Oostelijk buiten Odoorn is een relatief grote populatie van de drie bovengenoemde soorten bekend (figuur 2.3). Echter, binnen en vlak buiten de plangebieden is geen geschikt voorplantingswater voor deze soorten aanwezig.

Figuur 2.3. Waarnemingen van de poelkikker, heikikker en de kamsalamander (groen) in de omgeving van de Andries Diepenbrugweg te Odoorn (rood) (bron: NDFF).

- De aanwezigheid van beschermde niet vrijgestelde amfibieënsoorten binnen de plangebieden kan op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied komen naar alle waarschijnlijkheid licht beschermde soorten voor. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage 1).

2.6 Vissen

In de plangebieden zijn geen waterlichamen aanwezig waarin beschermde vissoorten kunnen voorkomen. Hoogstens zijn er in sommige tuinen kleine vijvertjes aanwezig. De aanwezigheid van beschermde vissen in de plangebieden kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van beschermde vissen binnen de plangebieden kan op voorhand worden uitgesloten.

2.7 Ongewervelden

De meeste onder de WnB beschermde soorten ongewervelden, zoals dagvlinders, libellen, mollusken of (water)kevers hebben zeer specifieke habitateisen die in specifieke biotopen worden aangetroffen. Deze kenmerken zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Zo is er geen geschikt habitat voor waardplanten van beschermde vlinders aanwezig en vormen de tuinvijvers in het plangebied geen geschikt (voortplantings)habitat voor beschermde libellen en waterkevers. Negatieve effecten op deze soorten ten gevolge van de voorgenomen werkzaamheden kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

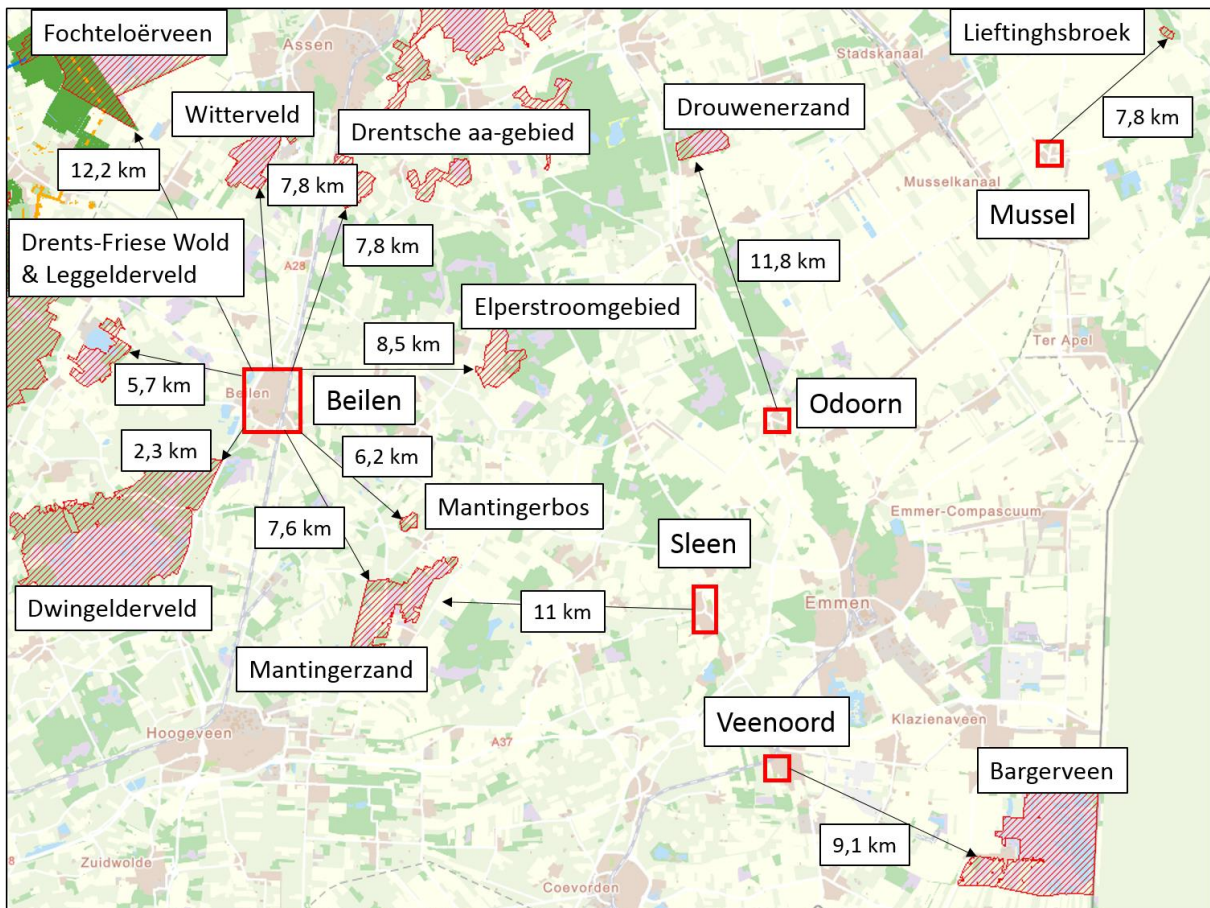
- De aanwezigheid van beschermde ongewervelden in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Gebiedsbescherming

Tijdens de bureaustudie zijn geen vormen van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking hebben op het plangebied. Het plangebied valt niet onder de EHS/NNN of Natura2000 en is niet aangewezen als ganzenfoerageergebied of weidevogelgebied (bronnen: Geoportaal Provincie Drenthe, Mapviewer Provincie Groningen & Geoservices Provincie Groningen).

2.8.1 Stikstofgevoeligheid

Het plangebied ligt op relatief kleine afstand (<12,5 km) van maar liefst 11 Natura2000 gebieden. Zo ligt Beilen hemelsbreed op circa 2,3 km afstand van het Natura2000 gebied Dwingelderveld. In figuur 2.4 wordt een overzicht gegeven van de Natura2000 gebieden op een afstand kleiner dan 12,5 km van de plangebieden. Vanwege de aard van de werkzaamheden (sloop en grootschalige verbetering 131 woningen) verwachten wij geen significant negatieve effecten van extra stikstofuitstoot op (stikstof)gevoelige habitattypen zoals vochtige heiden en de blauwe kiekendief waar deze gebieden voor zijn aangewezen (bron: Synbiosis). De provincies Groningen en Drenthe zijn echter bevoegd gezag in dezen.

Figuur 2.4. Natura2000 gebieden op afstanden van kleiner dan 12,5 km van de plangebieden.

- Voor wat betreft het plangebied is er geen sprake van gebiedsbescherming.
- Als gevolg van de werkzaamheden verwachten wij geen negatieve effecten op de dichtstbijzijnde natura2000 gebieden.

2.9 Houtopstanden

Als er een houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- of herplantingsplicht. Binnen het planvoornemen is geen sprake van deze omstandigheden. Derhalve is er geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

- Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedseizoen. Anders → Broedvogelcheck
Vogels	Huismus	Mogelijk	X				Nader Onderzoek
Vogels	Gierzwaluw	Mogelijk	X				Nader Onderzoek
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk		X			Nader Onderzoek
Zoogdieren	Steenmarter	Mogelijk			X		Extra aandacht tijdens nader onderzoek vleermuizen
Divers	Divers	Ja				X	Zorgplicht

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Het project kan naar ons inzien doorgang vinden binnen de kader van de Wet natuurbescherming, mits men zich houdt aan de hieronder volgende aanbevelingen.

3.2.1 Algemene broedvogels

Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten alleen tijdens de broedtijd beschermd zijn. We adviseren daarom om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd. Eventueel kan voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcheck worden uitgevoerd, zodat in delen van het plangebied waar geen verstoring op kan treden reeds tijdens het broedseizoen kan worden gewerkt.

3.2.2 Jaarrond beschermde nesten (huismus)

De meeste woningen in de plangebieden (zie Bijlage II) bieden waarden voor huismussen. Nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd. Het is niet toegestaan om nesten te verstoren of vernietigen, of activiteiten te ontplooiën die de gunstige staat van instandhouding van de plaatselijke populatie kunnen aantasten. Wij raden daarom nader onderzoek aan om de aanwezigheid van nestlocaties van de huismus vast te stellen dan wel uit te sluiten. Dit dient te gebeuren middels een onderzoek dat plaatsvindt aan de hand van twee ochtendbezoeken (conform datumgrenzen SOVON, 1 april-15 mei). Wanneer er verblijfplaatsen van de huismus worden vastgesteld, dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende- en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.3 Jaarrond beschermde nesten (gierzwaluw)

De meeste woningen binnen de plangebieden (zie Bijlage II) zijn in potentie geschikt als broedhabitat voor gierzwaluwen. Nesten van gierzwaluwen zijn jaarrond beschermd. Het is niet toegestaan om nesten te verstoren of vernietigen, of activiteiten te ontplooiën die de gunstige staat van instandhouding van de plaatselijke populatie kunnen aantasten. Wij raden daarom nader onderzoek aan om de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de gierzwaluw vast te stellen dan wel uit te sluiten. Dit dient te gebeuren middels een onderzoek dat plaatsvindt aan de hand van drie avondbezoeken in de periode 1 juni-15 juli. Indien er nesten van gierzwaluwen worden vastgesteld, dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende- en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.4 Vleermuizen (verblijfplaatsen)

Alle woningen in de plangebieden (zie Bijlage II) bieden mogelijkheden tot verblijven voor verschillende soorten vleermuizen, zoals de gewone dwergvleermuis. We adviseren de aanwezigheid van deze verblijfplaatsen uit te sluiten, dan wel vast te stellen. Dit dient te gebeuren middels een onderzoek dat plaatsvindt aan de hand van vier veldbezoeken, verdeeld over de periode 15 mei tot 1 oktober. Deze onderzoeksmethodiek is vastgelegd in het Vleermuisprotocol, opgesteld door het ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdierverseniging. Indien er een verblijfplaats van vleermuizen wordt vastgesteld, dient er voor de desbetreffende soort(en) een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende- en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.5 Steenmarter

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van de steenmarter binnen de plangebieden kan niet op voorhand worden uitgesloten. De steenmarter is in de provincies Groningen en Drenthe niet vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. We adviseren tijdens het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen extra aandacht te besteden naar de aanwezigheid van steenmarters. Indien er verblijfplaatsen van de steenmarter worden aangetroffen, dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende- en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.6 Zorgplicht

Er kunnen enkele meer algemene soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt in geval van schade aan deze soorten (bv huisspitsmuis). Op deze soorten is wel de zorgplicht van toepassing. Deze kan tot uiting worden gebracht door zo te werken dat dieren de kans krijgen om te vluchten naar habitat buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden of dieren (zoals vrijgestelde amfibieën) naar een dergelijke habitat te verplaatsen. Voor de voorwaarden waaraan vrijstellingen moeten voldoen wordt verwezen naar Bijlage I.

3.3 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (grootweg 15 maart-15 juli). Is dit niet mogelijk? → dan voor aanvang werkzaamheden broedvogelcheck uit laten voeren.
- **Huismus, gierzwaluw & vleermuizen:** nader onderzoek.
- **Steenmarter:** Extra aandacht tijdens nader onderzoek vleermuizen
- **Licht beschermde en vrijgestelde soorten:** Naleven van de zorgplicht.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Literatuur

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Natuur van Nederland 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Bronnen internet

Synbiosis

<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/default.aspx?main=natura2000>

Geoportaal Provincie Drenthe

https://geo.drenthe.nl/geoportaal/src/?lang=nl&topic=ehs&bgLayer=openbasiskaart.nl&catalogNodes=1,26,28,29&layers=GBI_AOV18_WEIDEVOGELS_V,GBI_POV18_GANZENRUSTGEB_V&X=532920.00&Y=255260.00&zoom=7

Kaart Verordening Romte Fryslân

<https://fryslan.gemeentedocumenten.nl/www.fryslan.frl/3555/verordening-romte-fryslan-werkwijze-ro/files/2014%20ok07-weidevogels.pdf>

Mapviewer Provincie Groningen

<https://groningen.tercera-ro.nl/MapView/Default.aspx>

Geoservices Provincie Groningen

<https://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?url=https%3A%2F%2Fgeoservices.provincieg groningen.nl%2Fserver%2Frest%2Fservices%2FLandelijkGebied%2FEcologieFloraFauna%2FMapServer&source=sd>

Natura2000 gebieden Nederland

<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/GoogleMapsZoek2.aspx>

Kaarten provinciale natuurbeheerplannen Bij12

<https://flamingo.bij12.nl/pnl-viewer/app/PNLNatuurbeheerplan>

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD)

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

Planologische Ecologische Hoofdstructuur kaart provincie Fryslân

<http://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=eb4e12aa6eea4591af7c0f48ef6def54&extent=120990,533762,221778,617075,28992>

Ravon

<http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon

<https://www.sovon.nl/nl>

Verspreidingsatlas planten FLORON

<http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Zoogdiervereniging

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten provincies Groningen & Drenthe

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de provincies Groningen en Drenthe vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Groningen is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6952.html>. Voor de Drenthe is dit te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6940.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming provincies Groningen en Drenthe.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Molmuis	
Ondergrondse woelmuis	
Rosse woelmuis	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincies Groningen en Drenthe, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincies hebben de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrictlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De voor gemeenten belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Groningse en Drentse gemeenten gedaan.

De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

BIJLAGE II Overzicht plangebieden en bijbehorende categorieën

Plaats	Straat en huisnummers	Aantal woningen	HM	GZ	VLE	Categorie	Opmerking
Beilen	Acacialaan 9 t/m 29 (oneven)	11	X	X	X	3	Huismus roepend vlak buiten plangebied
Beilen	Acacialaan 8 t/m 30 (even)	12	X		X	2	Huismus roepend vlak buiten plangebied
Beilen	Torenlaan 16,18, 24, 26, 28 & 30	6	X	X	X	3	Huismus foeragerend in tuin
Beilen	Gruttolaan 13 t/m 35 (oneven)	12	X	X	X	3	Huismus roepend vlak buiten plangebied
Beilen	Gruttolaan 54, 56 & 58	3	X	X	X	3	
Beilen	De Grote Driestraat 2 t/m 28 (even)	14	X	X	X	3	
Beilen	Grote Drift 13 t/m 27 (oneven)	8	X	X	X	3	Huismus foeragerend in tuin
Beilen	Grote Drift 41 & 43	2	X	X	X	3	
Beilen	Havenstraat 22 & 24	2	X	X	X	3	
Beilen	Molenstraat 48, 50, 52 & 54	4	X	X	X	3	
Beilen	Randweg 1 t/m 41 (oneven)	21	X	X	X	3	Huismus roepend aanwezig
Mussel	Musselweg 35a, 35b, 35c, 35d, 35f & 35h	6	X	X	X	3	
Odoorn	Andries Diepenbrugweg 7 t/m 17 (oneven)	6	X	X	X	3	
Sleen	Drostenstraat 53 & 55	2	X	X	X	3	
Sleen	Broekveldstraat 16 t/m 26 (even)	6	X	X	X	3	Huismus roepend aanwezig
Sleen	Ter Borghstraat 2 t/m 12 (even)	6	X		X	2	Huismus roepend aanwezig
Veenoord	Burgemeester Gratamaplein 2 t/m 20 (even)	10			X	1	
Totaal		131					